

Barn- och utbildningsförvaltningen

Handläggare: Ulla Wredle
Titel: Enhetschef
E-post: therese.kalden@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Svar på återremiss: E-förslag Starta anpassad grundskola i Hallstavik

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden beslutar att avslå E-förslaget "Starta anpassad grundskola i Hallstavik".
2. Barn- och skolnämnden avslutar ärendet.

Sammanfattning

Barn- och utbildningsförvaltningen har utrett möjligheterna att starta en anpassad grundskola i Hallstavik enligt ett e-förslag.

Skälet till e-förslaget anges vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna.

Barn- och skolnämnden återremitterade den 29 maj förslaget till barn- och utbildningskontoret i syfte att ytterligare klargöra de ekonomiska och lokalmässiga förutsättningarna samt efterfråga vårdnadshavarnas åsikter.

Barn- och utbildningsförvaltningens bedömning är att det inte är möjligt att tillskapa en stabil och kvalitativ anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Bedömningen grundar sig på att:

- Att rekrytera behörig personal till den anpassade skolan är en utmaning för alla huvudmän. Norrtälje har en låg behörighet i den anpassade grundskolan redan med dagens organisation. Det är en ännu större utmaning att rekrytera personal långt ifrån centralorter där lärare har få kollegor.
- Det bedöms saknas funktionella lokaler för en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. En noggrann förstudie med kostnadsberäkningar måste genomföras av fastighetsavdelningen innan beslut tas om en nystart av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet.
- En enkätundersökning visar att åtta vårdnadshavare (av 91) är intresserade av att flytta sina barn till en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet. Detta bedöms inte utgöra en tillräcklig volym för att möjliggöra en stabil kvalitativ verksamhet.

Ärendet

Beskrivning

Den 29 maj 2024 redovisade barn- och utbildningskontoret den utredning som genomförts utifrån ett e-förslag gällande en anpassad grundskola i Hallstavik.

Skälet till e-förslaget, som fått 389 röster, angavs vara den långa resvägen för eleverna från Hallstavik till centralorten Norrtälje, där kommunens två befintliga anpassade grundskolor är belägna. Enligt e-förslaget kan kommunen spara pengar genom minskade skolskjutskostnader samt att det redan finns lämpliga lokaler för att kunna starta upp en anpassad grundskola.

Barn- och skolnämnden återremitterade förslaget till barn- och utbildningsförvaltningen i syfte att ytterligare klargör de ekonomiska och lokalmässiga förutsättningar samt efterfråga vårdnadshavarnas åsikter.

Idag finns två anpassade grundskolor i Norrtälje kommun. En kommunal enhet med 65 inskrivna elever vid Norrgårdsskolan norra, belägen i Grindområdet. En enhet i enskild regi med 26 inskrivna elever vid Baldersskolan, belägen i anslutning till Wigulfskolan.

Fram till och med läsåret 2012/2013 bedrev Norrtälje kommun en anpassad grundskola i Hallstavik. Verksamheten upphörde från läsåret 2013/2014 och eleverna flyttades över till den anpassade grundskolan på dåvarande Grindskolan. Grunden till detta var att:

- Den ändrade skolstrukturen berodde främst på ökade behörighetskrav för personal i den anpassade grundskolan från och med 2015. Norrtälje har idag 65 procent lärare med pedagogisk högskoleexamen i anpassad grundskola.¹ Det är 20 procentenheter lägre än riket.
- Ytterligare en orsak till avvecklingen av verksamheten var vikande elevantal. Det fanns vid den tidpunkten sex inskrivna elever i Hallstavik, tre i årskurs 1-3 och tre i årskurs 4-6.

Enkät till vårdnadshavare i anpassad grundskola

En enkät har genomförts för att kunna besvara barn- och skolnämndens önskan om att få ta del av vårdnadshavares önskemål kring en anpassad grundskola i Hallstavik eller närområdet.

Enkäten skickades ut via e-post till de vårdnadshavare som finns angivna i barn- och utbildningsförvaltningens kontaktlistor för de 91 elever som är inskrivna i anpassad grundskola. Två påminnelser skickades ut för att öka svarsfrekvensen. Totalt besvarade 36 vårdnadshavare enkäten (en svarsfrekvens på 40 procent).

Av de som besvarat enkäten har majoriteten barn i låg- och mellanstadiet, 24 av 36 svarande. Resterande 12 har barn i högstadiet.

Det inkom 18 svar från vårdnadshavare som har valt kommunal anpassad grundskolan och 18 svar från de som valt en fristående anpassad grundskola. Av de som svarade bor 16 familjer i de norra delarna av kommunen. 72 procent av samtliga svaranden har skolskjuts för sina barn.

De flesta (78 procent) svarar att det inte är särskilt troligt eller inte alls troligt att de skulle välja en anpassad skola i Hallstavik eller Herräng om en sådan skulle etableras.

De vårdnadshavare som angav att de kunde tänka sig att byta skola fick fler frågor än de som inte kunde tänka sig att byta skola. Sex vårdnadshavare angav är mycket intresserade av en anpassad grundskola i Hallstavik och två att det är troligt att de skulle byta skola om det startar upp i Hallstavik. I svaren noterades att:

- Bland de som uppgav att det skulle vara ganska eller mycket troligt att de önskade byta skola har de flesta yngre barn som bor i Hallstavik tätort med nära omnejd.
- De skulle välja att byta till en anpassad grundskola i Hallstavik även om det var en kortsiktig lösning.
- Fyra av dessa vårdnadshavare är också intresserade av en anpassad skola i Herräng.
- Huvudskälet till varför de önskar ett byte är för att få kortare resväg och därmed ett minskat behov av skolskjuts men även på grund av att de inte är helt nöjda med den befintliga skolan de har sina barn i.

¹ Gäller lägeskommunen. KOLADA N18710

Enkätens frivilliga svarsfält för eventuella kommentarer innehåller några synpunkter. En familj säger att de är nöjda med sitt barns skolgång och ett byte skulle endast ske om skolan inte erbjuder en bra skolgång. De säger även att de ogärna flyttar på ett barn med speciella behov om den nuvarande skolan fungerar bra.

En annan vårdnadshavare säger att de är lite oroliga för att klasserna blir för små och antalet kompisar skulle minska om de bytte till en mindre anpassad grundskola. Det är inte lätt att hitta kompisar när barnet går i anpassad skola.

En familj är mycket positiv till en anpassad grundskola i Hallstavik eller Herräng och skriver att skolskjutsen skulle minska med sju mil om dagen. Den familjen uppskattar även att de fick möjlighet att uttrycka sina åsikter i en enkät då de anser att det är familjen och skolan som har mest och bäst kunskap utifrån deras barns perspektiv.

Lokaler i Hallstavik eller Herräng

Det finns idag inga lämpliga lokaler i Hallstavik för en anpassad grundskola att flytta in i för närvarande. Den nedlagda Herrängs skola som har nämnts i sammanhanget är sliten och anses inte vara ändamålsenlig utifrån dagens krav på utbildning och undervisning i anpassad grundskola. Detta innebär följande:

- Det är många år sedan Herräng skola var i drift. Skolbyggnaden har ett slitet ytskikt. Skolan har varit uthyrd under sommaren till externa aktörer. Det finns även ett "hemmabygge" i skolbyggnaden som behöver avlägsnas.
- En del av värmesystemet är i behov av utbyte inom en snar framtid för att säkerställa en fortsatt funktionalitet, särskilt om fastigheten ska vara i bruk under längre tid.
- Idrottshallen, inklusive dusch- och omklädningsutrymmen, bedöms vara i sämre skick än skolan och har omfattande renoveringsbehov.
- Elevgruppen bör inte vara hänvisade till annan skola, till exempel Hallsta skola, för de praktisk-estetiska ämnena. Det behöver finnas möjlighet till idrott, hemkunskap, slöjd, musik och bild på enheten där eleverna går. Dessa möjligheter finns inte på Herrängs skola

Ekonomiska aspekter

Den tekniska statusbeskrivningen av lokalerna indikerar att vissa åtgärder kan kräva betydande investeringar, särskilt i idrottshallen och värmesystemet. Att en del av värmesystemet behöver bytas ut inom en snar framtid signalerar potentiellt stora kostnader.

Idrottshallen med dusch- och omklädningsutrymmen kräver en större renovering för att möta skolans behov. Det kan innefatta nya golvytor, uppgradering av ventilationssystem, modernisering av duschar, samt tillgänglighetsanpassningar. Dessa åtgärder kan medföra betydande kostnader.

För att fastigheten ska vara lämplig för en anpassad grundskola behövs omfattande tillgänglighetsåtgärder. Det kan till exempel vara installation av hissar, ramper, bredare dörröppningar och anpassade toaletter, vilket är kostsamt, särskilt i äldre byggnader.

Undervisningssalar kommer med största sannolikhet att behöva anpassas med ny teknik och utrustning för att uppfylla krav på en modern grundskolemiljö. Detta innebär ytterligare kostnader för material och arbetskraft.

En anpassad grundskola har stora fasta kostnader oavsett elevantal. En anpassad skola med sex till åtta elever har samma grundkostnad som när elevantalet är 15 eller 20. En skola med få elever kan inte bära sig ekonomisk även om grundpengen är högre än i grundskolan. Enheten kommer att vara i behov av extra medel för att kunna grundbemanna med behöriga lärare, studie- och yrkesvägledning, elevhälsa samt ledningsfunktion.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts tillsammans med Handläggare för anpassad grundskola samt fastighetsavdelningen.

Samtliga vårdnadshavare folkbokförda i Norrtälje kommun med barn som är inskrivna i anpassad grundskola har givits möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågan.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaderna för skolskjuts beräknas minska vid en etablering av en anpassad grundskola i Hallstavik. Elever i anpassad grundskola erhåller skolskjuts med taxi. Resan mellan Hallstavik och Norrtälje tar cirka 50 minuter och kostar enkel väg drygt 1 200 kronor per elev. Åker eleven ensam är kostnaden cirka 200 kronor dyrare per resa och person. Kostnaden för ensamåkande elev i taxi tur och retur fem dagar per vecka mellan Hallstavik och Norrtälje kostar cirka 450 000 kronor per år. De allra flesta elever samåker till skolan vilket medför betydligt lägre kostnader per år. När elever samåker ligger kostnaderna på cirka 85 000 kronor per år och barn.

Lokaler En nyetablering av en anpassad grundskola kräver anpassade lokaler vilket beräknas medföra stora ekonomiska kostnader. Boverkets krav på anpassad grundskolas lokaler är specifika och omfattande. För varje elev krävs dubbelt så stor yta per elev jämfört med den ordinarie grundskola, 20 m² i stället för 10 m². Den anpassade grundskolan behöver ha tillgång till salar för praktiskt estetiska ämnen som hemkunskapssal, idrottshall, bildsal, slöjd och musikrum. Utöver dessa ämnessalar behöver undervisning i naturorienterande ämnen, kemi, fysik och biologi, lämpliga klassrum med rätt utrustning och möjlighet till laborationer för högstadiets elever. Förläggs den anpassade grundskolan till ett högstadium med ordinarie grundskoleverksamhet där dessa specialsalar redan finns kan dessa till viss del samnyttjas.

Personal Att rekrytera behörig personal till den anpassade skolan är en utmaning för alla huvudmän. Norrtälje har en låg behörighet i den anpassade grundskolan redan nu. Det är en ännu större utmaning att rekrytera personal långt ifrån centralorter där lärare har få kollegor.

Elevantal En anpassad grundskola i Hallstavik kan även komma att påverka redan befintliga skolor negativt då elevunderlaget minskar. De minskande elevkullarna är svåra att beräkna för den elevgrupp som tillhör den anpassade grundskolan.

Förvaltningens analys och slutsatser

Den tidigare anpassade grundskolan i Hallstavik avvecklades på grund av litet elevunderlag samt att det var en stor utmaning att rekrytera behörig personal. Dessa två utmaningar gäller fortfarande. Trots att behörighetskravet funnits sedan 2018 är det fortfarande svårt att rekrytera behöriga lärare till skolformen. En liten enhet ska leva upp till samma lagkrav som större enheter. Elevernas rätt till en utbildning av god kvalitet bedöms bli svåra att upprätthålla.

Boverkets byggregler för anpassad grundskola är många och detaljerade. Det blir därför kostsamt att anpassa äldre byggnader för ny verksamhet i form av anpassad grundskola.

Att bygga en ny anpassad grundskola i Hallstavik medför stora kostnader utifrån dagens byggkrav. Stora investeringar har genomförts på den befintliga kommunala anpassade grundskolan de senaste åren för att anpassa lokalerna efter dagens elevantal. Det har även genomförts på Balderskolan som bedriver anpassad grundskola i enskild regi.

Det är barn- och utbildningsförvaltningens uppfattning att kostnaderna för att bygga nya lokaler alternativt renovera Herrängs skola är så stora att en fördjupad förstudie av fastighetsavdelningen är nödvändig. De ekonomiska konsekvenserna går inte att överblicka utan en förstudie som undersökt de specifika behov som en anpassad grundskola har.

Barn- och utbildningsförvaltningens samlade bedömning utifrån utredningen är att:

- Det inte finns tillräckligt elevunderlag för att starta upp en stabil och kvalitativ anpassad grundskola i Hallstavik.
- Det redan inom nuvarande verksamhet finns det stora utmaningar att rekrytera behörig personal vilket är en förutsättning för en likvärdig skola med hög kvalitet.
- En noggrann förstudie med kostnadsberäkningar bör genomföras av fastighetsavdelningen innan beslut tas om en nystart av en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet.
- Vårdnadshavare ställer högre krav på kvaliteten i verksamheten än att den ligger nära bostaden.

Konsekvenser för barn

Flera beskrivna områden i tjänsteutlåtandet utgår från barnets perspektiv. Elever bosatta i Hallstaviksområdet har en lång resväg med skolskjuts till de två anpassade grundskolorna belägna i Norrtälje tätort.

Elevernas rätt till en kvalitativ skolgång i en anpassad grundskola i Hallstaviksområdet skulle utmanas då svårigheter att rekrytera personal med behörighet och legitimation bedöms som stora. Större svårigheter att hitta kamrater när elevgruppen är liten har lyfts fram av vårdnadshavare.

Landsbygds- och skärgårdsperspektiv

Förslaget medför inte några konsekvenser för landsbygd och skärgård.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn- och utbildningskontoret

Magnus Lindblå
Avdelningschef
Barn- och utbildningskontoret

Bilaga/Bilagor

Bilaga 1. Utredning starta anpassad grundskola i Hallstavik, 2024-04-25

Bilaga 2. E-förslag. Starta anpassad grundskola i Hallstavik, 2023-09-24

Beslut skickas till

Avdelningschef grundskola och anpassad grundskola
Avdelningen för strategiskt kvalitetsarbete, hälsa och lärande
Enheten för resultat och analys
Registrator BSN
Förslagsgivare